

Biblija –

Stari Zavjet

Temeljni religijski i religiološki dokument

amdg.frz.hr

→ **Nastava: FFRZ**

→ **Biblija – Stari zavjet**

Borba za blagoslov (Post 32,25–31)

- S kim se Jakov bori – **אִישׁ יָשׁ** “netko, on” (Post 32,25)
 - odgovor na v10-13,
 - tajno ime (30),
 - osobno svjedočanstvo (31)
- slika pomirenja u **33,10**:
- Kao lice Božje
 - Što Jakov traži (**27**)?
- Blagoslov, dobiva u v30
 - Što mora reći (**28** usp. 27,19)?
- Ime, tko je – *novo* u v29:
- **יִשְׂרָאֵל** *jiśra’el* “borit će se Bog” (29)
 - “Hvatač pete” postaje “Izrael”
 - Vanjski znak **32,32** usp. 28,11:
- Sunce *mu* je ogranulo

Povratak (35,1-8)

- Susret Bogom u Post 35,1:
- Bog se “dao vidjeti” (35,1.9)
 - Bijeg! (1.7), “dan tjeskobe” (3)
- “Sa mnom na putu” (v3 usp. 31,5)
 - “s tobom” (28,15) ⇔ “ako” (20)
- Jakov u domovini
 - Nakon tuđine (c29-31) i pomirenja (c33)
 - sluša Božji glas: “Idi!” 35,1 (usp. 31,13)
 - Majčina dadilja umire (35,8)
- Gospodar na čelu zajednice (35,2)
 - Traži odbacivanje lažnih bogova
- Gradi žrtvenik (v7; po nalogu iz v1)
- → Ispunja zavjet iz Post 28,21: “Bit će moj Bog”

Nova objava (35,9-15)

- **Bog potvrđuje (Post 35,9s):**
- **Blagoslov (9) ----- stvaranje!**
 - Ne prijevarom (Post 27), ni bitkom (Post 32)
- **Novo ime (10) ----- stvaranje!**
 - יִשְׂרָאֵל *jiśra'el* “borit će se Bog”
 - Jakov daje ime: Bet-El (15)
- **Bog otkriva ime: El Šadaj (v11)**
 - Kao Abrahamu (17,1)
 - Kao u Izakovu blagoslovu (28,3)
 - ⇔ “Ne smiješ me pitati!” (32,20)
- ***ima moć okrenuti na dobro***

Jakov – nov čovjek

- ❑ Spreman za prvu zapovijed (35,11):
- “Budi plodan i rasti!” (11)
- Nov pristup objavi
 - ❑ mnoštvo naroda, kraljevi (v11)
 - ❑ zemlja (v12)
 - ❑ ⇔ Kruha, ruha, sigurnost (28,20)
- Prinosi žrtvu = pristanak (v14)
 - ❑ Bog otaca (Abraham, Izak v12)
- Nije kraj puta
 - ❑ Koga će blagosloviti u 47,7:
 - ❑ Faraona (47,7)

Jakov otac i djed

- Sin Josip – mrtav? (37,35)
 - Susret pun ganuća (46,29)
 - Knjiga završava smrću Josipovom (Post 50)
- Manaše i Efrajim – unuci u 48,14:
 - Jakov daje prednost mlađemu
- Zaključak u 49,3-27 (vidi v28):
- Svi sinovi blagoslovljeni

Rembrandt, Jakov blagoslivlja Josipove sinove, 1656

Matthias Scheits, Jakov blagoslivlja sinove, 1672.

Biblija – Stari Zavjet 2018./2019.
utorak 11:15, petak 8:15, ECTS 6
amdg.ffrz.hr

Knjiga Izlaska

Mojsije – osloboditelj i zakonodavac

Izl 1,1 ואלא שמות
“**A** ovo su imena...”
= Nastavak na Post
hebr. Š^emot

Mojsijevo zvanje (Izl 3,1–4,17)

- ❑ 2x “Mojsije” – obraćenje, zvanje (3,4)
- ❑ שלח *šālah* poslati – הלך *hālak* ići (v10)
- ❑ 1. naznaka nevolje (v7.9);
 - Jad, muka (v7), vapaj (v9)
- ❑ 2. nalog (v10): Izvedi narod moj!
- ❑ 3. prigovor
- ❑ 4. obećanje (v12): Ja ću biti s tobom
- ❑ 5. znak potpore (4,2-4.6s.9)
 - Štap/zmija (2-4), ruka (6s), voda/krv (9)
- ❑ 3 objekta prigovora (3,11.13;4,1)
 - Mojsije – Bog – narod

Tajanstveni sugovornik

- “glasnik Jahvin” (Izl 3,2) – יהוה – “Bog” Elohim (v4) Abraham, Izak, Jakov i (v6)?
 - Amram (6,20)
- יהוה = “Ja sam koji jesam” (3,14)
 - “Bit ću, tko god da ću biti”
= uzvišenost, sloboda
 - Bez obuće (3,5)
 - Spomen za naraštaje (3,15)
 - Milostiv kome sam milostiv (33,19b)
- עמי ‘amî moj narod 3,7.10
- ירד *jarad* sići 3,8

Božja pedagogija

□ pet Mojsijevih poteškoća

■ od krize identiteta 3,11; 4,10

□ Tko sam ja? (3,11)

□ Težak na jeziku (4,10)

■ do izvlačenja (Izl 4,13)

□ Šalji koga hoćeš...? (4,13)
– ne bi li ipak netko drugi...?

□ pedagoški postupak

■ dugačak i otvoren razgovor (3,1-4,17)

■ Bog sama sebe očituje (3,14)

■ ne skriva osjećaje (4,14)

□ ljutnja

Divno ime (Ps 8)

intro: E H7 E H7

O ka - ko je div - no, Bo - že naš po
ze - mlji svoj tvo - je i - me

O ka - ko je div - no, Bo - že naš po
ze - mlji svoj tvo - je i - me

1st H7

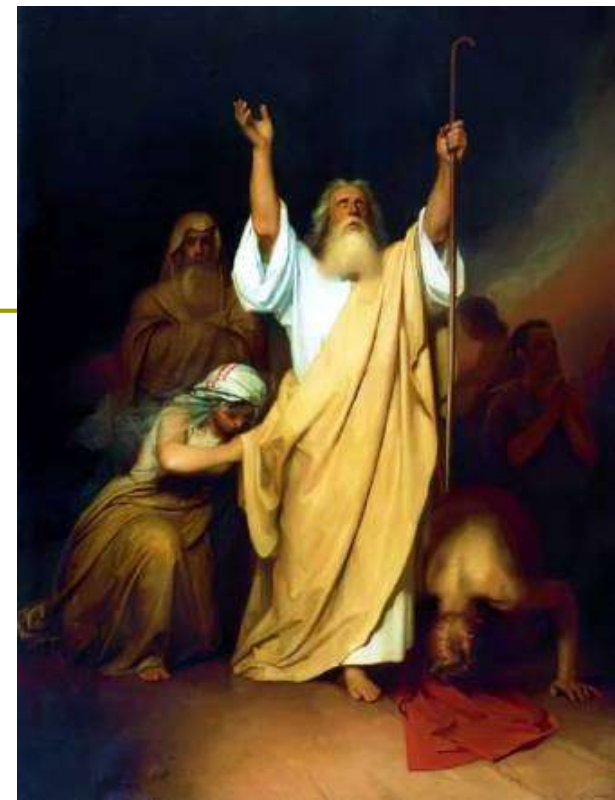
Slika Izlaska (Izl 14)

- **Vjera, steći pouzdanje**
(אמן Izl 14,31 usp. Post 15,6)
 - *Tko? U koga?*
- **Zajednica, narod**
- **u Boga i Mojsija (usp. 4,1)**
 - “Ako mi ne vjeruju?” (4,1)
 - *Stanje u 14,10:*
- **Velik strah (ירא), krik (צעק *ṣā‘aq*) 14,10**
 - *Izopačenje u 11s?*
- **Napad na Mojsija (11s)**
 - **Egipat nema grobnih mjesta?**
Uzeo si nas da umremo u pustinji (11)
 - **Bolje robovati (12)**

Precizna pedagogija

- Mojsijev postupak u Izl 14,13:
- “Ne bojte se!” (ירא)
 - – korijen problema iz v10 (ירא)
 - ⇔ protunapad, povlačenje, obrana...
 - → “pobojali se (ירא) יהוה” (31)
- יִשַׁע *jaša* ‘spasiti – usred voda
 - Mojsijevo iskustvo u Izl 2 + 14,13.30; 15,2
 - “Gledajte *spasenje!*” (v13)
 - יהוה je *spasio* Izraela (v30)
 - “Postao mi je *spasenje*” (15,2)
- Krik צַעַק *šā‘aq* “Što vičeš k meni!” (14,15)
 - (HB, LXX, Vg i Šarić)
 - Mojsije Bogu (צַעַק *šā‘aq* usp. narod u 14,10)

Božja pobjeda

- יהוה će se boriti za vas (Izl 14,14)
- = Bog čini bezopasnim (14,24s)
 - המם *hāmam* zbuniti, blokirati (24)
 - Blokirani kotači (25)
 - “Egipat” (26x), ne “Egipćani”
- Svrha: 14,4.18.25?
 - “Egipat će spoznati...” v4.18
 - *Tko i što govori u v25?*
 - Egipat: “יהוה se bori za njih” – spoznaja Boga
- Slika otkupljenja: 14,16.22.29 – nalog, opis, sažetak
- “Posred po mora po suhome”

Deset zapovijedi – δεκα λογοι (Izl 34,28 Pnz 10,4)

Sadržaj i kontekst

Aktualan sadržaj

- Prva zapovijed koja navodi svrhu (usp. Ef 6,2) u Izl **20,12**?
- Poštuj svoga oca i svoju majku! (אב 'ab, אם 'em Izl 20,12; Pnz 5,16)
 - Za koga dan počinka u Izl **20,10**?
- Ne radi ni ti, ni tvoj sin i ni tvoja kći! (בה *ben*, בן *bat* Izl 20,10; Pnz 5,14)
 - Božja revnost u Izl 20,5?
- “brinem se za krivnju otaca i kod sinova...” (Izl 20,5; Pnz 5,9)
 - פקד *paqad* “pobrinuti se”
 - = OBITELJ

Sugovornik Božji

- **Izl 20,1-17 / Pnz 5,6-21**
- **Cjelovit dijaloški tekst (“Ti”)**
 - **Obećanje prije zapovijedi (Izl 19,5s)**
- **5x “יהוה” tvoj Bog” koji sam te izveo (Izl 20,2)**
- **Izl 20,5.7.10.12:**
 - **Bog revan, koji se brine za krivnju predaka i kod potomaka (v5)**
 - **Ime – ne isprazno izgovarati (v7)**
 - **pripada mu sedmi dan (v10)**
 - **onaj koji ti daje tlo pod nogama na kojem možeš dugo živjeti (v12)**

Istovjetno u Izl 20 i Pnz 5

- **Utemeljenje: ja sam te izveo... v2/v6**
 - *Stoga nećeš imati drugih bogova*
 - *Zato ćeš čuvati život, brak, vlasništvo, istinu...*
 - **v3; v7:**
- **Zabrana drugih bogova**
 - **v5s; v9s:**
- **Zabrana klanjanja idolima i obrazloženje**
 - **v7; v11**
- **Čuvanje Božjeg imena**
 - **v13-15; v17-19**
- **Ne ubij, ne razaraj brak, ne kradi**

Razlike

- Razlog za Dan Gospodnji u **Izl 20,11; Pnz 5,15?**
 - Izl: počinak Božji, svetost
 - Pnz: izlazak + socijalna dimenzija:
 - “sam si bio sluga”
 - Tko govori u **Izl 20,1; Pnz 5,1?**
 - Bog (Izl) ↔ Mojsije (Pnz)
 - Dodatak u Pnz **5,12.16?**
 - Mojsijeve riječi Izraelu:
 - “Kao što ti je *zapovjedio* Jahve, Bog tvoj” (roditelji, subota)
 - “ove riječi” 20,1 ↔ **4,44**
 - תורה *tôrâ* Zakon (Pouka)
- Kada: **Izl 19,1.16; Pnz 1,3?**
 - Izl: 3. mjesec – od Izlaska (19,1), 3. dan (v16)
 - Pnz: 1. 11. 40.
 - Gdje: **Izl 19,11.18.20.23; Pnz 4,46-49?**
 - Izl: brdo Sinaj
 - Pnz: istočno od Jordana, u dolini

U tebe se uzdam (Ps 25)

The image shows a musical score for the hymn 'U tebe se uzdam (Ps 25)'. The score is written on a single staff in treble clef, with a key signature of three sharps (F#, C#, G#) and a 4/4 time signature. The melody consists of two phrases, each repeated. The first phrase is 'U Te-be se uz-dam Bo-že moj!' and the second is 'U Te-be se u- zdam Bo-že moj!'. Above the staff, the chords E, H7, cis, A, E, H7, and E are indicated. The lyrics are written below the staff.

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!